

פרשת חוקת – הכשר לכניסה לארץ

"...דבשנה האחרונה היה סוף הליכות הנס בהנהגה נפלאה... ועתה היו עומדים ליכנס לארץ ישראל ולהתנהג בהליכות הטבע תחת השגחת ה', על כן התנהג הקב"ה עמם בשנה זו בדרך הממוצע, וכמו אומנת ילד היונק העומד להגימל מחלב כבר איזה משך לפני הגמלו מרגלת את הילד מעט מעט באכילת לחם ומכל מקום לעת הצורך מניקתו עד שהוא נגמל לגמרי כי קשה להחליף סדר החיים בפעם אחת, כך החל המקום ית' להפרישם מן הנס להעמידם על הליכות עולם הטבע..." (העמק"ד במדבר כי ה' עיניי וועד).

טהרה מטומאת מת = הטהרות מן היאוש (עי"פ סוד ישרים, יוה"כ, לייט) האמונה כי אין דבר אבוד, וכי הכל ניתן לתיקון ולעליה הוא מאופי הארץ ותורתה (כהסבר הרב צבי יהודה זצ"ל ל"ארץ זבת חלב ודבש").

העם ידרש להכנס לארץ ללא ענני כבוד וללא מרים אהרן ומשה.

מות מרים שעודדה ועוררה תקווה.

"זמנו של אדם הוא שכבר פעל בעולם, העבודה שנצרך לו לתקן ולקיים המצוות השייכים לו" (שפ"א חקת תרל"ט בפסוק יאסף אהרן)

הכאה בסלע

בתחילת הדרך נאמר למשה "..."**והכית בצור ויצאו ממנו מים ושתה העם**" (שמות י"ז ו) ערב כניסתנו לארץ "..."**ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו, והוצאת להם מים מן הסלע והשקית את העדה ואת בעירם**" (במדבר כ"ח) נועם אלו ת"ח שבארץ ישראל שמנעימין זה לזה בהלכה, חובלין – אלו ת"ח שבבל שמחבלים זה לזה בהלכה" (סנהדרין כ"ד). טעות משה היתה שלבני הדור החדש בשערי א"י צריך לדבר, בשונה מיוצאי-מצרים שלהם צריך להכות (ליקוטי-תורה לאר"י הקי' במדבר יד א) "לא היה משה מתאים להיות הנשיא להדור, ומשה היה נשיאם של דור דעה של דור המדבר, ולא היה יכול להיות גם נשיאם של דור באי הארץ שהי מדרגה אחרת לגמרי" (אריתי מורי מוזיץ קמב)

מפגש עם עשיו – אדום.

לפני הכניסה לארץ, נדרשים ישראל להפגש באדום, כפי שלפני כניסתנו האחרונה לארץ נדרש יעקב-אבינו להפגש עם עשיו אחיו. אך פה, אין ישראל מתרפסים ומשתחווים.

נסתלקו ענני הכבוד.

"...כסבור שניתנה רשות להלחם בישראל" (רש"י לבמדבר לג מ) "וידר ישראל נדר לה' ויאמר: אם נתן תיתן את העם הזה בידי והחרמתי את עריהם" (במדבר כא ב). "זה זכות להם, כי לא אמרו כאבותם נתנה ראש גם בראותם מלחמה, אבל נדרו נדר לה' ושלמו" (ספורנו לג מ) "וישמע הכנעני מלך ערד ישב הנגב כי בא ישראל דרך האתרים וילחם בישראל וישב ממנו שבי. וידר ישראל נדר לה' ויאמר אם נתן תתן את העם הזה בידי והחרמתי את עריהם. וישמע ה' בקול ישראל ויתן את הכנעני ויחרם אתהם ואת עריהם ויקרא שם המקום חרמה"

הנהגת הטבע והאומות לטובת ישראל

בא"י רואים ש"סדר הנהגת העולם עד הנהגת הטבע והאומות העולם... רק לסבב סיבובים לטובת ישראל... שגם בהנהגות של הטבע והאומות עוסק רק לברך את ישראל..." (סוד ישרים, תנינא בלק)

הנהגת בעלי-החיים - בנחש-הנחושת.

הנהגת הטבע - בניסי נחל ארנון.

הנהגת אומות העולם - בעמון ומואב טוהרו בסיחון.

מה שנראה כצרה "ולא נתן סיחון את ישראל עבר בגבלו ויפאסוף סיחון את כל עמו ויצא לקראת ישראל המדברה ויבא יהצה וילחם בישראל" (כא כג) "אילו היתה חשבון מלאה יתושין אין כל בריה יכולה לכבשה ואם היה סיחון בכפר חלש אין כל אדם יכול לכבשו... אמר הקב"ה מה אני מטריח על בני כל זאת לצור על כל עיר ועיר נתן בלב כל אנשי המלחמה לצאת מן העיירות ונתקבצו כולם למקום אחד ושם נפלו ומשם הלכו ישראל אל הערים ואין עומד לנגדם... (רש"י)

לאחר ניסי ארנון "וישר ישראל" ולא ע"י משה (הרב אברהם שפירא אמרי שפר קעד)

מרגלי יעזר: "וישלח משה לרגל את יעזר וילכדו בנותיה, ויורש את האמורי אשר שם" (במדבר כא לב) וברש"י **המרגלים לכדוה**, אמרו לא נעשה כראשונים, **בטוחים** אנו בכח תפילתו של משה **להלחם**

ענני-הכבוד, המן והבאר בתוכנו

"התפלל דוד המלך על ג' המתנות אלו, שלא יחסרו לישראל לעולם, אף בעת שג' הרועים הקדושים אינם איתנו" (אמרי אמת, איגר, חוקת תרכ"ג) "...ע"י אכילת מן נזדככו, שאף בלחם הפשוט - זכו להרגיש המוצא פי ה' שטמן בלחם" (שפתי-צדיק עקב ה) "בכל מקום שהלכו בניי במדבר - היו בתוך ענני-הכבוד, שהם בחינת ארץ-ישראל" (ד"ת צאנו תתשעז)

אחדות. לפני מות אהרן **ויסעו מקדש ויבואו... ויראו כל העדה... ויבנו את אהרן** (כי כבי-כטי) ולאחר מותו כתוב **ויידיד ישראל...** בידי והחרמתי" (כא' ב') "ויסעו ויחנו" ובהר סיני **ויחן שם ישראל** - "כאיש אחד בלב אחד"

"שהביאם מרע"ה למדרגה **שהיו זוכים בשביל עצמם**" (דרשות חת"ס שמח"ת כ) עתה התחיל להיות הנהגה אחרת של דור באי הארץ... מקודם היה במעלה עליונה למעלה מהטבע בכחו של מרע"ה ולכן כהונת אהרן היה מתנה משמים. ופנחס בדין זכה לכהונתו כי היה לפי השתנות הדור שהתחיל עתה להיות **עבודת האדם והתעוררות שלמטה** בחינת תורה שבע"פ. וזה עצמו ענין קנאין פוגעין בו... שבנ"י משנים במעשיהם כל הנהגות התורה. וזה ענין תורה שבע"פ שהכל ניתן מסיני רק שבנ"י צריכין להוציאו מכח אל הפועל. ומה שמרע"ה לא הרג את זמרי רק פינחס לא הי' פחיתות למרע"ה רק שבא פינחס ונטל את שלו ובאמת **דורו של משה רבינו ע"ה** ע"י שהיו גבוהים מאוד **לא הי' ההנהגה בנח האנשים רק בהנהגה עליונה**... ומלחמות הראשונות הי' הכל רק בנפלאות הבורא בלבד. ואדרבא כתיב ואתם תחרישון (שפת-אמת, פנחס תר"מ) "כאן בקדש היה חפץ ה' שיהיה הנס **בזכותן של ישראל** עצמן" (גלילי זהב לרב מושקוביץ חוקת סג) "**בפרשת חוקת מתחילה פרשת א"י**... בניי נשאר בלי המנהיגים... לכן את הכל עושים ישראל בעצמם... נעשים כאן עצמאים... כח גדול של כלל ישראל" (הרב אברהם שפירא אמרי שפר קעה)